

ÜHISKONNAÕPETUS

Sissejuhatus

Inimese psühhilise arengu mõistmine ei tähenda ainult seda, et arenemine on vilumuste ja teadmiste lihtne kogumine. Laste arengu määravamaks tingimuseks õpetamis-protsessis on teadmiste ja tegevusviiside keerukamaks muutmine. Kõik muutused, mis toimuvad lapse arengu vältel tema käitumises ja tegevuses, on õppimise tulemus. Õpetamise järjepidevus, omandavate tegevusviiside ja teadmiste eripära iseloomustavad laste arenemist. Lastel tekib arengu jooksul mitmesuguseid tegutsemismotiive, mis määravad nende käitumise peamised iseärasused.. Lapsed kasutavad samu teguviise erineva edukusega. Ühtedele on oluline õppetöö, nendele on oluline hästi õppida, täita õpetajate nõudmisi ja nad muretsevad hinnete pärast. Teistele meeldib lahendada ülesandeid, et saada uusi teadmisi, nende jaoks on oluline teadmiste tunnetuslik väärtus ja huvitavus. Nende suhtumine erinevatesse õppeainetesse ei ole ühesugune ja nad ei ole alati sihikindlad tulemuste saavutamisel.. Kolmandatele on olulised vastastikused suhted eakaaslastega ja täiskasvanutega ja neile on määravaks saavutada kindel koht kollektiivis. Ühed püüavad saavutada klassi priimuse positsiooni, teised rahuldavad eestvedaja, võrukaela jne kuulsusega. On päris loomulik, et igal lapsel on oma tegevuse tulemuste suhtes teatud ootused ja nõuded, mis toetuvad kasvatus eesmärkidele.

Laste intellektuaalse tegevuse lõppeesmärgiks on mitmekesiste ja keerukate ülesannete edukas lahendamine, mis ühiskond nende ette seab. See võimaldab reguleerida inimeste sihipärast tegevust ja käitumist ühiskonnas. Selle eesmärgi saavutamiseks tuleb omandada oskusi ja teadmisi, et neid saaks rakendada praktilises tegevuses ja kasutada konkreetsete situatsioonide ja ülesannete lahendamisel.

1.peatükk ÜLDALUSED

1. Ühiskonnaõpetuse põhikooli õppekava

- 1.1 Ühiskonnaõpetuse õppekava koostamise aluseks on võetud Vabariigi Valitsuse 06.01.2011.a määrus nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“.
- 1.2 Ühiskonnaõpetusel on oluline koht õpilaste sotsiaalsete kompetentsuse kujunemises. Ühiskonnaõpetus aitab õpilasel kujuneda ettevõtlikuks, ennast teostavaks, kaasinimesi arvestavaks, sotsiaalselt pädevaks ja toimetulevaks ühiskonnaliikmeks.
- 1.3 Ühiskonnaõpetuse tunnis omandatud teadmised, oskused seostuvad tihedalt teistes õppeainetes (ajalugu, geograafia, inimeseõpetus jt) õpituga, olles aluseks elukestvatele õppele.
- 1.4 Õppesisu ja- meetodite valikul arvestatakse ühiskonnaõpetuses eakohasuse printsiipi, Eesti ühiskonna arengut, rahvusvahelisi printsiipe, integratsiooniküsimusi ning nende lahendamise riikikke prioriteete.
- 1.5 Ühiskonnaõpetusega taotletakse, et õpilane:
 - 1.5.1 hakkaks ühiskonnas toimuvat nägema ja mõistma, omandaks oskuse ja valmiduse ühiskonnaellu sekkuda;
 - 1.5.2 tunneb huvi probleemide vastu, oskab neid märgata, neid uurida ning oskab oma seisukohti ja ka valikuid põhjendada;

- 1.5.3 väärtustab inimõigusi ja demokraatia põhimõtteid (on seadusekuulekas, arvestab teiste huvidega, väärtustab mitmekesisist ühiskonda ning oskab ja tahab panustada ühiskonna jätkusuutlikku arengusse)
- 1.5.4 oskab määratleda ennast ühiskonna aktiivse liikmena, Eesti, Euroopa ja maailmakodanikuna.
- 1.6 Ühiskonnaõpetus on õppeaine, mis aitab õpilasel ennast kujundada teostavaks, kaasinimesi arvestavaks, sotsiaalselt pädevaks ühiskonnaliikmeks.
- 1.7 Õppeaine vahendusel kujundatakse õpilase sotsiaalseid pädevusi, rõhutatakse demokraatia põhimõtete väärtustamist, tolerantsust, ühiskonnaelu eetilisust ja kodumaa-armastuse põhimõtet.
- 1.8 Ühiskonnaõpetus on õppeaine, millel on poliitiline, majanduslik, sotsiaalne, kultuuriline ja ideede dimensioon.
- 1.9 Ühiskonnaõpetuse õppekavaga rõhutatakse vajadust kujundada õpilastel:
 - 1.9.1 ühiskondlike protsesside toimemehhanismide mõistmine;
 - 1.9.2 ühiskonnaelus osalemise oskused ja valmidus, kodanikuosaluse tähenduse ja vajalikkuse mõistmine;
 - 1.9.3 hoiak, et ühiskonnaelu puudutavates küsimustes isikliku argumenteeritud seisukoha omamine on vajalik.

2. Eesmärkide saavutamiseks ühiskonnaõpetuse õpetamisel, kasutatakse järgmisi komponente:

- 2.1 Teadmiste vahendamist erinevatest teooriatest (poliitika, majandus, kultuur jne), süsteemidest ja struktuuridest ning protsessidest.
- 2.2 Demokraatlike tõekspidamiste kujundamist (õiglus, võrdsus, vabadus huvide paljusus, tolerantsus, privaatsus, vastutustunne).
- 2.3 Intellektuaalsete oskuste kujundamist (oskus koguda teavet, õppida, lahendada probleeme, langetada otsuseid erinevates situatsioonides).
- 2.4 Õpetatakse osalusoskuste kujundamist (koostöövalmidus, kompromissivõimeline,
- 2.5 Kodanikuosaluseks valmisoleku kujundamist (informeeritus ümbritsevas elus toimuvast, oskus ja tahe olukorrale vastavalt käituda

3. Õppeaine kirjeldus:

- 3.1 Ühiskonnaõpetust õpetatakse põhikooli kolmes kooliastmes.
 - 3.1.1 I kooliastmes on ühiskonnaõpetuse teemad integreeritud inimõpetusse.
 - 3.1.2 II kooliastmes on õppeaine iseseisva õppeainena. Õpilased omandavad isiklikele kogemustele toetudes ning peamiselt kodukoha näiteil ühiskonna alusteadmised. Eesmärgiks on ühiskonna kui inimeste elukorralduse vormi ja elukeskkonna tutvustamine, keskenduses sotsiaalselt erinevate isiksuste ja rühmade kooseksisteerimisele. Käsitelu keskmeks on inimesed meie ümber, kool ning õpilase kodukoht.
 - 3.1.3 III kooliastmes lisanduvad Eesti riigi funktsioneerimisega seotud institutsioonid. Riigi valitsemisega tutvudes õpitakse põhiseaduslikke institutsioone (Riigikogu, valitsus, president, kohalik omavalitsus, kohus, õiguskantsler, riigikaitse jne). Õppekavas pööratakse suurt tähelepanu poliitika avaldumisele igapäevaelus, kodaniku rollile poliitikatulemite teadliku tarbijana. Majanduse õpetamisel keskendutakse isiklikule majandamisele (kutsevalik, tulu tööst, tarbimine, toimetulek jne), ettevõtlusele (ettevõtte, kasum, konkurents, ressursid jne), riigi majanduse reguleerimisele (maksud, maksutulude kasutamine riigi arenguks, õigusrikkumisest tulenev kahju riigi majandusele) ja turumajanduse mõjust ühiskonna toimimisele (tööturu tasakaal, varanduslik kihistumine, tarbimisühiskond)

4. Õppetegevus

- 4.1 Õppetegevuse korraldamisel lähtutakse õppekava alusväärtustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja püstitatud eesmärkidest.
- 4.2 Ühiskonnaõpetuse eesmärk on praktiliste ülesannete, probleemide analüüsimise ja ainealaste põhimõtete omandamise kaudu saada tervikpilt ühiskonna toimimisest.
- 4.3 Õppes kasutatakse nüüdisaja tehnoloogilisi vahendeid sh interneti võimalusi (riigiasutuste ja omavalitsuste kodulehed, õigusaktid internetis, e-teenused jne. Nii omandab õpilane teabe ja tehnoloogia kasutamise oskuse, mille vajadus tänapäeva maailma pidevalt kasvab.
- 4.4 Õppetöös on olulisel kohal aktiivõppemeetodid: arutelud, juhtumianalüüsid.
- 4.5 Õppeaine käsitlemisel on oluline koht ka uurimuslikel õpivõtetel, kusjuures õpilased valivad referaaditeema, mille käigus õpilase õpivad püstitama probleeme, tõlgendama tulemusi ning oskavad esitleda koostatud tööd nii kirjalikus vormis kui ka suuliselt ettekandes.
- 4.6 Õppetöö korraldamisel on õpilase õpikoormus mõõdukas (sh kodutööde maht) ning jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt.
- 4.7 Õppeaine pakub rohkesti võimalusi mitmekesiseks tööks erinevate allikatega (tekstid, ristsõnad, õppelugude koostamine, pildid jne).
- 4.8 Õppes pööratakse suurt tähelepanu õpimotivatsiooni arendamisele.
- 4.9 Kooliastme spetsiifilised õppetegevused esitatakse vastava kooliastme peatükis.

5. Hindamine

- 5.1 Hindamisel võetakse aluseks põhikooli riikliku õppekava üldosa sätted.
- 5.2 Hinnatakse õpilase teadmisi ja nende rakendamise oskust.
- 5.3 Hinnanguid andes ja numbriliselt hinnates võetakse aluseks ainekavaga määratud õpitulemused.
- 5.4 Hindamismeetodite valikul arvestatakse õpilaste vanuselisi iseärasusi, individuaalseid võimeid ning valmisolekut ühe või teise tegevusega toime tulla.
- 5.5 Praktiliste tööde puhul ei hinnata mitte ainult tulemust, vaid ka protsessi käiku.
- 5.6 Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata.
- 5.7 Õpitulemuste hindamisel kasutatakse sõnalisi hinnanguid ja numbrilisi hindeid.
- 5.8 Õpilasi teavitatakse alati mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid.

2. peatükk ÕPPESISU JA ÕPITULEMUSED

6. II kooliastme õppesisu ja õpitulemused

6.1 Inimesed meie ümber

Õppesisu

Lapsed ja täiskasvanud. Mehed ja naised. Pere ja suguvõsa. Koolipere. Erinevatest rahvustest inimesed. Erinevate huvide ja vajadustega inimesed. Õigus erineda (tolerantsus). Kuidas ühiskond muutub ja täieneb – demograafilised protsessid. Milline on eesti riigi ühiskonna kujunemislugu ja tänane koosseis? Eesti ühiskonna mitmekultuurilisus. Inimese identiteet. Rahvas, isamaa ja kodumaa. Rahvussümboolika ja riiklik sümboolika. Kohalikud kogukonnad. Usk.

Õpitulemused

Õpilase oskused:

- seletab oma sõnadega ja kasutab mõisteid rahvus, riik, sallivus, võrdõiguslikkus;
- suhtub sallivat erinevustesse;

- teab ja hoiab kogukonna traditsioone;
- nimetab Eestis ja tema kodukohas elavaid rahvusrühmi, kirjeldab nende eluolu ja kultuuritraditsioone;
- nimetab Eestis esindatud usundeid, kirjeldab nende kombeid;
- teab, mis on isikutunnistus ja reisidokumendid.

6.2 Demokraatlik ühiskonnakorraldus ja selle toimimine

Õppesisu

Kodanikualgatus ja organisatsioonid. Ühisotsustamine, konsensus ja kompromiss. Demokraatlikud valimised. Valijad ja valitavad. Valimislubadused ja nende täitmine. Rahvaesindajad. Eesti riigipea. Riigikogu. Peaminister. Vallavanem ja linnapea

Õpitulemused

Õpilase oskused:

- seletab oma sõnadega ja kasutab mõisteid demokraatia, kodanikualgatus, ühisotsustamine, konsensus jne;
- teab, et Eesti riik on demokraatlik vabariik;
- oskab nimetada Vabariigi Presidendi, Vabariigi valitsuse ja Riigikogu peamisi ülesandeid;
- teab mis on kohalik omavalitsus, oskab tuua näiteid oma koduvallast;
- iseloomustab ja väärtustab demokraatia põhimõtteid (arvamuste mitmekesisus, osalus aruteludes ja otsustamistes);
- oskab seletada valimiste korraldamist ja läbiviimist.

6.3 Inimeste tegutsemise peamised ressursid

Õppesisu

Ideed, aeg ja raha. Ideede tekkimine ja realiseerimise võimalused. Inimeste huvid ja nende väärtus. Oskused. Koostöö. Kohuse- ja vastutustunne. Aeg, kui piiratud ressurss, ja selle otstarbekas kasutamine. Vaba aja kasutamine. Tegevuste ratsionaalne korraldamine. Täpsus. Ausus. Raha väärtus, selle teenimine ja kasutamine. Laenamine. Säästmine. Elukutsed. Ettevõtted kodukohas. Töökultuur ja tööeetika

Õpitulemused

Õpilase oskused:

- teeb vahet vajadustel, soovidel ja võimalustel;
- teab, kuidas raha teenitakse;
- selgitab erinevate elukutsete vajalikkust ühiskonnaelu korraldamiseks;
- iseloomustab, milliseid isiksuse omadusi, teadmisi ja oskusi eeldavad erinevad elukutsed;
- teab, millest koosneb pere sissetulekud ja väljaminekud;
- oskab koostada eelarvet oma taskuraha piirides;
- oskab oma aega planeerida;
- oskab oma kulutusi tähtsuse järjekorda seda;
- oskab tarbijana märgata ja mõista tooteinfot ja tunneb tarbija õigusi;
- seletab erinevate vabaajaveetmise võimalusi oma kodukohas.

6.4 Inimesed ja seadused

Õppesisu

Seadused kui inimeste tegutsemise raamid. Põhiseadus. Peamised inimõigused (õigus elada, õigus vabadusele, õigus kodu puutumatusle jne). Kuidas seadused inimesi kaitsevad. Seaduste ülimuslikkus. Kohus.

Õpitulemused

Õpilase oskused:

- seletab oma sõnadega ja kasutab mõisteid seadused, inimõigused, kohus;
- teab, et kõik on seaduste ees võrdsed ja inimesed peavad seadusi täitma;
- toob näiteid seadusekuuleka käitumise kohta;
- nimetab ja austab inimõigusi;
- teab, et seaduste rikkumise korral, saab pöörduda kohtusse.

6.5 Inimene ja teave

Õppesisu

Informatsiooni vajalikkus. Infoallikad, nende kasutamine. Teave kui väärtus. Teabe kasutamine. Arvuti kui teabeallikas- ja kandja. Raamatukogu. Teatmeteosed ja andmebaasid. Reklaam. Faktid ja arvamused. Kommunikatsioonivõimalused.

Õpitulemused

Õpilase oskused:

- oskab leida teavet oma eesmärkide ja huvide tarbeks;
- oskab kasutada teave hakkimiseks sõnastikke, entsüklopeediat, interneti otsingumootoreid;
- oskab oma teadmisi ja seisukohti esitleda;
- tunneb interneti võimalusi, kasutamise ohtusid ja küberkuritegusid;
- väärtustab teiste autorite tööd, teadvustab autoriõiguste kaitsega seonduvaid probleeme internetis;
- oskab eristada fakte ja arvamusi.

6.6 Vabatahtlik tegevus: kodanikuühendused ja –algatus

Õppesisu

Kodukohas tegutsevad seltsid, ühendused. Vabatahtliku töö ja selle võimalused ning selle kasulikkus. Kodukohas tegutsevad noorteorganisatsioonid. Noorte võimalused osaleda kodanikualgatuses. koostöö

Õpitulemused

Õpilase oskused:

- seletab oma sõnadega ja kasutab mõisteid kodanikualgatus, kodanikuühendus, vabatahtlik tegevus;
- toob näiteid vabatahtliku töö kasulikkuse kohta;
- teab kodukoha kodanikualgatusi, osaleb neis võimaluste korral;
- oskab märgata probleeme, võimalusel ja vajadusel pakub oma abi;
- oskab nimetada kodakohas tegutsevaid seltse ja ühendusi, teab nende tegevusi;
- teab koolis ja kodukohas tegutsevatest noorteorganisatsioonidest, oskab kirjeldada nende tegevusi.

6.7 Koolidemokraatia

Õppesisu

Laste õigused ja kohustused (õigus haridusele, õigus vanemlikule hoolitsusele, koolikohustus jne). Õpilaste osalemine koolielu korraldamises. Õpilasmavalitsus Õiguste, kohustuste ja vastutuse tasakaal.

Õpitulemused

Õpilase oskused:

- oskab kirjeldada demokraatia põhimõtete toimumist koolis;
- toetab oma tegutsemisega koolidemokraatiat;
- oskab nimetada laste õigusi, kohustusi, tunnetab õiguste ja vastutuse tasakaalu;
- oskab arvestada kaasõpilaste huvidega ning on valmis koostööks;
- oskab otsida ja julgeb pakkuda lahendusi probleemide lahendamiseks.

7. III kooliastme õppesisu ja õpitulemused

7.1 Ühiskonna sotsiaalne struktuur

Õppesisu

Ühiskonna sotsiaalsed erinevad rühmad: rahvuslikud, ealised, varanduslikud, usulised jne. Sotsiaalne sidusus. Sotsiaalne kihistumine ja selle põhjused. Sotsiaalne tõrjutus. Sotsiaalne õiglus ja võrdõiguslikkus. Solidaarsus. Ühiskonna liikmete põhiväärtused. Mitmekultuuriline ühiskond, selle võimalused ja probleemid.

Õpitulemused.

Õpilase oskused:

- oskab kasutada õppesisu kontekstis olevaid mõisteid: sotsiaalne kihistumine, sotsiaalne tõrjutus jne;
- oskab märgata erinevusi sotsiaalsete rühmade vahel ja mõistab nende põhjusi;
- mõistab kultuuride erinevusi;
- oskab suhelda teiste kultuuride esindajatega;
- väärtustab sotsiaalset õiglust ja sidusust.

7.2 Ühiskonna institutsionaalne struktuur – avalik sektor, erasektor, mittetulundussektor (kolmas sektor) eraelu

Õppesisu

Avalik sektor ja selle institutsioonid (riigiasutused, kohaliku omavalitsuse asutused). Erasektor, mille tegevuse eesmärgiks on kasumi saamine. Erasektori erinevad omandivormid (aktsiaseltsid, osäühingud). Mittetulundussektori tegevuse eesmärgiks on vabatahtlik töö, heategevus ja selle tegevuse aluseks on kodanikualgatused. Sihtasutused. Inimeste eraelu.

Õpitulemused

Õpilase oskused

- teab ja oskab kasutada õppesisu teemas olevad mõisteid: avalik sektor, riigiasutus, kohalik omavalitsus eraettevõtte, MTÜ, sihtasutus;
- oskab selgitada ühiskonna sektorite rolli ühiskonnas;
- oskab kirjeldada erinevate sektorite spetsiifikat;
- oskab eristada ettevõtluse ja vabatahtliku töö erinevusi ja nende võimalusi;

7.3 Demokraatlik valitsemine

Õppesisu

Demokraatliku valitsemise põhijooned: võimude lahus, võimuorganite valitavus ja töökorraldus. Demokraatliku ja mittedemokraatliku ühiskonna erinevused. Õigusriik. Kodanikuvabadused ja – õigused

Õpitulemused

Õpilane oskused:

- oskab kasutada õppesisus õpitud mõisteid: demokraatia, autokraatia, totalitarism, võimude lahusus, õigusriik, kodanikuühiskond, kodanikualgatus, kodanikuõigused ja – vabadused;
- selgitab demokraatia põhimõtteid ja nende rakendamist riigivalitsemises;
- tunneb demokraatlikus ühiskonnas kehtivaid reegleid (pluralism, vähemustega arvestamine, kõik on seaduste ees võrdsed jne);
- teeb vahet demokraatliku ja mittedemokraatliku ühiskonna põhijoontel, suudab anda iseseisvalt nende kohta hinnanguid ja kirjeldada nende erinevusi;
- teab õigusriigi toimimise põhimõtteid.

7.4 Eesti riigi valitsemiskord

Õppesisu

Põhiseaduslikud institutsioonid. Riigikogu koosseis ja ülesanded. Vabariigi Valitsuse moodustamine, koosseis ja ülesanded. Vabariigi Presidendi valimine ja ülesanded. Põhiseadus. Kontrollorganite (õiguskantsler, riigikontroll) töö põhimõtted. Kohtusüsteem. Kohaliku omavalitsuse olemus ja töö korraldus. Õigusaktide kasutamine. Poliitiline struktuur. Erakonnade ülesanded demokraatlikus ühiskonnas. Valimuste üldine protseduur. Valimiskampaania. Kandidaadid. Valijad

Õpitulemused

Õpilase oskused:

- teab ja oskab kasutada õpitud teemade mõisteid: põhiseaduslik institutsioon, mõisted: seadusandlik võim, täidesaatev võim, kohtuvõim, president, õiguskantsler, riigikontrolör, kohtunik, kohalik omavalitsus, põhiseadus, õigusaktid, valimised, erakonnad;
- oskab iseloomustada Eesti halduskorraldust;
- oskab selgitada valimiste üldiseid põhimõtteid;
- teab parlamendierakondade maailma vaadete põhimõtteid.

7.5 Kodanikuühiskond

Õppesisu

Kodanikuühiskonna olemus ja põhimõtted. Kodanikuosalus ja kodanikualgatus. Vabatahtlik tegevus. Vabaihendused. Kirik ja usuühendused. Kodanike kaasamine ühendustesse ja organisatsioonidesse. Noorteorganisatsioonid.

Õpitulemused

Õpilane:

- teab õpitud mõistete tähendusi ja oskab neid kasutada: kodanikuühiskond, kodanikuosalus jne;
- oskab seletada kodanikuühiskonna toimimise põhimõtteid ja eesmärke;
- oskab kirjeldada kodanikuühiskonna rolli demokraatlikus ühiskonnas;
- toetab koostööd ühiste eesmärkide saavutamiseks;
- oskab analüüsida ja pakkuda lahendusi oma kodukohas kodanikuühiskonna tegevustele.

7.6 Rahvas, põhiseadus ja demokraatia

Õppesisu

Eesti Vabariigi põhiseadus. Põhiõigused, vabadused ja kohustused. Inimõigused. Õigusriik. Usk ja usuvabadus. Sõltumatu ajakirjandus. Õigus avalikule teabele. Informatsiooni kättesaadavus

Õpitulemused

Õpilane:

teab õpitud mõistete tähendusi ja oskab neid kasutada: põhiseadus, konstitutsioon, inimõigused, põhiõigused, vabadused ja kohustused jne;

- oskab seletada õigusriigi toimimise põhimõtteid ja eesmärgi;
- oskab kasutada Eesti Vabariigi põhiseadust ja leida põhiseadusest riigi struktuuri kirjeldavaid paragrahve;
- oskab leida riigi institutsioonide kohta informatsiooni riigiasutuste kodulehtede kaudu.

7.7 Üksikisik, riik ja õigus.

Õppesisu

Seadusandlus ja võrdse kohtlemise printsiip. Demokraatliku kohtupidamise põhimõtted. Mitmeastmeline kohtusüsteem. Õigus ja õiglus. Õigus- ja moraalnormid.

Õpitulemused

Õpilane:

- teab õpitud mõistete tähendusi ja oskab neid kasutada: seadusandlus, igäi õiguste, vabaduste ja kohustuste ühetaolisuse printsiip, õiglus- ja moraalnormid, kohtude pädevus ja struktuur;
- oskab seletada kohtupidamise toimimise põhimõtteid ja eesmärgi;
- oskab kasutada elektroonilist Riigi Teatajat ja leida vajalikku õigusakti;
- mõistab seaduste järgmise vajadust ja seaduste eiramise tagajärgi;
- teab, kuhu oma õiguste kaitseks pöörduda.

7.8 Riik ja majandus

Õppesisu

Majandussüsteemid: turumajandus, tavamajandus, plaanimajandus, segamajandus. Ettevõtlusvormid. Konkurents ja riigi roll majanduses. Raha ja panganduse roll. Riigieelarve. Maksud ja nende liigitus. Ühishüved ja nende otstarve. Tööturg ja tööturupoliitika.

Õpitulemused

Õpilane:

- teab õpitud mõistete tähendusi ja oskab neid kasutada: turg ja turusuhted, nõudmine, pakkumine konkurents, tootlikkus, kasum, riiklikud ja kohalikud maksud, ühishüve, riigieelarve, bruto- ja netopalk, laen, investering tööturu tasakaal;
- oskab seletada majandussüsteemide ja panganduse toimimise põhimõtteid ja eesmärgi;
- oskab kirjeldada riigi rolli turumajanduse ühiskonnas;
- oskab analüüsida erinevate ettevõtlusvormide tegevust;
- oskab seletada otseste-, kaudsete maksude tähendust ja nende eripärasusi;
- teab ja oskab kirjeldada tööandajate ja töövõtjate õigusi ja kohustusi;
- teab ja oskab leida informatsiooni tööturu võimaluste kohta s h töötuna arvele võtmise, täiendkoolitused jne.

7.9 Indiviid ja majandus

Õppesisu

Rikkus ja vaesus. Varanduslik kihistumine. Vaimne ja füüsiline rikkus. Peremajanduse ja toimetuleku planeerimine. Tarbijakaitse ja tarbijakäitumine

Õpitulemused

Õpilane:

- teab õpitud mõistete tähendusi ja oskab neid kasutada: vaesus, sotsiaalne turvalisus, sotsiaalkindlustus, sotsiaaltoetus, tööturg, tarbimisühiskond;
- oskab seletada varandusliku kihistumise põhimõtteid;
- oskab kirjeldada ja analüüsida pere toimetulekut koostada pere ühe kuu eelarvet (sissetulekud ja väljaminekud);
- teab - kuidas peab käituma, kui tegemist on tarbija petmisega;
- tunneb erineva haridusega inimeste võimalusi tööturul, teab, mida tähendab olla omanik, ettevõtja, tööandja, töövõtja, töötu

7.10 Riikide vahelised organisatsioonid

Õppesisu:

Euroopa Liit, Ühinenud Rahvaste organisatsioon, NATO, Unisef

Õpitulemused

Õpilane:

- teab õpitud riikide koostöö organisatsioone;
- oskab seletada riikide vaheliste organisatsioonide toimimise põhimõtteid;
- oskab seletada ja tuua näiteid integratsiooniprobleemast.

3. peatükk

KOOLIASTMETE ÜLDISED ÕPITULEMUSED JA HINDAMINE

8. 6.klassi lõpetaja

- on kohusetundlik, täpne, töökas ja tähelepanelik teiste suhtes;
- tunneb ära ebaõigluse ja oskab sellele vastu seista;
- mõistab inimeste iseärasusi, teab, et inimesed erinevad rahvuse, soo, vaimse ja füüsilise suutlikkuse ja usutunnistuse poolest;
- oskab tuua näiteid ühiskonna toimimisest: perekond, kodu, kool, küla, vald, riik;
- esitab oma teadmisi ja seisukohti selgelt ja veenvalt ning suudab neid põhjendada;
- mõistab, kuidas demokraatia põhimõtted toimivad koolis;
- mõistab erinevate elukutsete vajalikkust ja väärtustab töötamist kui peamist elatusallikat;
- teab, mis on lapse õigused ja kohustused ning teab miks tuleb seadusi täita;
- oskab loetleda Eesti riigi sümboleid ja peamisi riigiasutusi: Vabariigi President, Riigikogu, Vabariigi Valitsus, kohalik omavalitsus.

9. Põhikooli lõpetaja:

- tunneb end oma kogukonna ja Eesti riigi liikmena ning on orienteeritud enesearendamisele;
- teab ja järgib inimõigusi, järgib seadusi, tegutseb inimõiguste kaitsel ning käitub sallivalt;
- teab demokraatia toimimise põhimõtteid ja oskab tuua näiteid nende rakendamise kohta;
- teab ja tunneb Eesti riigi ülesehitust ja halduskorraldust, oskab leida vajalikku õigusakti;
- oskab selgitada riigi majanduselu põhimõtteid, ettevõtjate ja riigi rolli, maksustamise eesmärgi ja tööturu põhimõtteid;
- oskab hinnata oma võimeid ning vastutust, kavandab oma karjääri, oskab teha otsuseid enda suutlikkuse kohta, kasutab kodanikuühiskonna tegutsemisvõimalusi;

- saab aru, et ühiskonna ressursid on piiratud ning oskab tarbida säästlikult, tunneb vastutust tarbijana;
- oskab kasutada infokeskkonda, oskab hankida vajalikku teavet ja kasutada lihtsamaid uurimismeetodeid;
- teab ja oskab kirjeldada erinevaid riikidevahelisi organisatsioone, tunneb Euroopa Liidu ülesehitust ja oskab nimetada liikmesriike;
- oskab tuua näiteid üleilmastumise mõjudest keskkonnale, majandusele ja kultuurile.

10. Kokkuvõtvaiks hindamiseks sobivad:

- õpeteemade avamine ja eluliste näidete toomine;
- teemast lühikokkuvõtete koostamine (sh mõistete lahti kirjutamine) vihikusse – mõistete ja selgituste kokku viimine;
- probleemküsimuste avamine ja seletamine näidete kaudu;
- arvamislugude koostamine;
- uurimustööde ja juhtumipõhiste analüüside koostamine;
- dokumentide, statistiliste andmete ja kardikatuuride analüüsimine;
- avatud ja etteantud vastustega ülesannete lahendamine;
- avaliku teabe tõlkimine teise vormi (graafikust tabelisse andmete kandmine jne);
- avatud info rühmitamine;
- Eesti maakonna kaardi tundmine.

Praktiliste tööde puhul hinnatakse teadmiste esitamise oskust, tulemuste tõlgendamist, järelduste tegemist ja põhjendamist.

Kokkuvõte

Teadmiste omandamisel ja kasvatusesmärkide omaksvõtmisel etendavad olulist osa õppeprotsessis osalejate aktiivsuses, vastastikune mõjutamine ning kui sihipäraselt ja suunavalt on organiseeritud õppimistingimused. Õppeprotsess ei saa olla edukas, kui esineb häirivaid elemente, mis mõjutavad õpetaja, lapse ja lapsevanema seisundit. Õpetaja peab suhtlemise käigus saavutama õpilaste aktiivse lülitumise õpi- või mingisse muusse tegevusse, mille tulemusena kujunevad kasvatusesmärkidele vastavad muutused arengunäitajates. Õpilaste tegevusse lülitumine sõltub suuresti sellest, kuidas saavutatakse vastastikune mõistmine õpetaja ja õpilaste vahel. Ilma õppija omapoolse aktiivsusega ei teki mingeid teadmisi, oskusi ega vilumusi. Optimaalse töövõime saavutamiseks on vaja kasutada aktiivseid õpetamismeetodeid, vaheldusrikast tunnistruktuuri ning leida efektiivsemaid võimalusi õpilastes huvi äratamiseks õpitava vastu. On selge, et õppeprotsess ei soodusta piisavalt laste arengut, kui on häiritud infovahetus kool-kodu-kool ja kodune olukord, sest laste areng kulgeb lapsevanemate ja õpetajapoolsete abistamiste, nõudmiste või nõuannete abil.